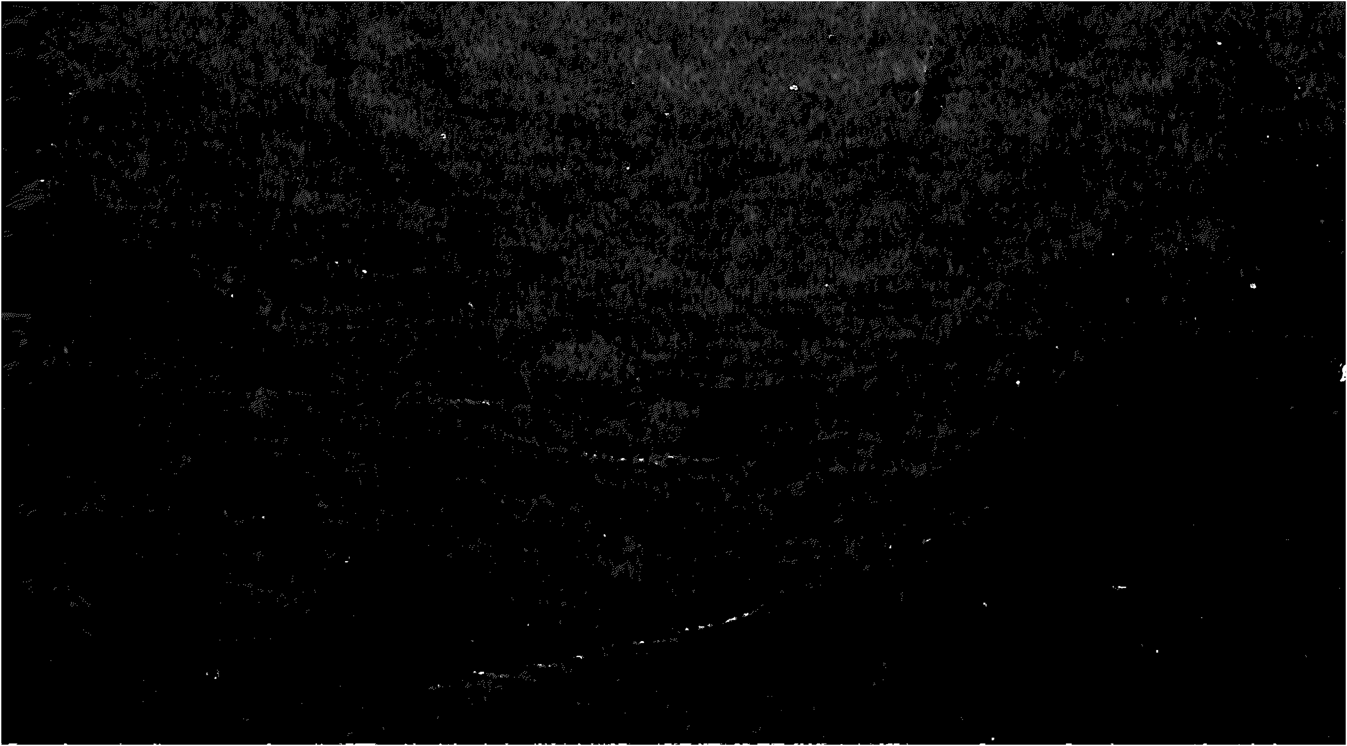

ॐ श्रीवाल्मीकाय नमः ॥ श्रीवज्रसूची
प्रवक्ष्यामि शास्त्रमज्ञानभेदकं ॥ दूष
णं ज्ञानहीनानां भूषणं ज्ञानचक्षुषा
ब्रह्मक्षत्रियवैश्यशूद्रा चत्वारो व-
र्णानां तेषां ब्राह्मणप्रधानः ॥ इति वेद
वचनानुरूपं स्मृतिभिरप्युक्तं तत्र

वोधः मस्ति कोब्रह्मनोनानास किंजीवः
किंदेहः किंजातिः किंवर्णः किंपादि
र्नो किंधर्म किंधार्मिकं कैर्मतानि इति
श्रुत्वैविकल्पाः प्रथमेजीवोः ब्रह्म ।
ण इतिचेत् ॥ तर्हि सर्वेस्यापि जनस्य
जीवैकरूपत्वान्नस्मा जीवोब्राह्मणा

परासंख्याम्निनः स्नानकासैरानीलप
लश्चपर्वतिरनावैज्रत्रिनाथावका ७
केहरलोक्रियापथगताःलेनन्यातोवेवि
ता नस्माद्भलमनेरवभासकमर्थ्योः
संश्चयेन स्रैवापाशुपनामहाग्रनपराः

बृ· कालामृत्यांजेगमागतोस्याः सकलहृदे
६ गणाधृतिं आयंतिविनेतिशंशात्काः कौ
लक्ष्मीगणावेनाना कापालिकाश्यामं
गणेशेशाहृमशंतंचतिनालेनवेनेवं
विनाः श्रावोयाबटुरोलिनाडुतिलनाव

रक्तनामायस्ताः नानातीर्थनिषेवका
अथवरामौनस्थितानिमग्नः दिनेवा
नेत्रानाहिनात्मदमनेदनावधानापर्
पतेपरवङःस्वभावतिविक्रतालेननमेनावति
ना श्राधावाश्चनराः स्वतकेनिशुणाट

के हास्यगोदरान्तः सर्वेषामतिरक्तिद्धःस
११ इपराठैतपराशक्तिकाकस्यांग्रम ।
मैतियाजनरतामस्तेभुवतिरेकचेतेवा
माटिकफलमेवविफलंनेवास्तिमोद-
कथ्यतेपो इदानींमहावाकोथम

विवेकोपायः कथ्यते यमनियमादिर्य
यन्तेयनानामधिकारिणामनवैनुग्रा
हाय न त्वयमा अहिंसासत्यमस्तेयब
ह्मचर्यापरिग्रहाः एते पंच यमाः शौ
चसंतोषस्वाध्यायतपः ईश्वरप्रणि

वृ: यान्यानि नियमानत्र महाभागाकेन तत्पदं ।
१४ नेपदं त्वेति पदद्वयमस्ति नमस्यनेपदं
सर्ववाक्यार्थलक्ष्यार्थं च कथयामि न
मस्सर्वाचार्थमायायाभिसकलजगद्
पत्तैस्थितिलयकारणाद्रूपत्वात्तत्वेदः

सर्वेश्वरास्सर्वेशक्तिमान्सर्वकाम
फलप्रदश्चपरोहेतस्सर्वज्ञेमानःस
र्वसाक्षिमानतस्माद्धेतोर्यैवेनमयस्वपत्
प्रदःवाचार्थइति यथतस्मालद्दार्थें
सर्वेशः सर्वेश्वरःसर्वेशक्तिमान्भव।

के.
१२
व

ति ऽनिसर्वकामप्रदेनभवस्यपरोहेः
णासहवर्तमानोपिनभवति किंतु
कैलसस्यज्ञानमातेहिडिनीयस्वरूप
वैनस्फुतिनललाथे ग्रथनसदस्या
वोच्यार्थःकथ्यते श्रोत्रनवश्वदाजिडा

ग्रामं चत्रस्त्रीदृष्टिप्रसादिनः आत्मपा
नव्यानैरात्म्यसमासमानादिदृष्णागाभुसदि
तो मैत्रोत्र्यदिभ्वदकारागाभ्यनःसकः।
श्रमः करुणावनुहृदयसदिनसाहृसपश्री
हृदयसंगयवांवनादानगामनैविस्मां

के नेदं संकल्पविघ्नाभिमानानुसंबन्धा।
१८ ममकेश्वरदेशाविबधमोहनः श्रीनम
धर्मामायमनोविज्ञमनेयश्रीनट
सठः पनैः पवकोपसोहन श्रीविट
वक श्रीयिभोनिकप्मानमकनायश्रय

सहितः सतरजस्तमोगुणत्रयसहितः
क्षुधापिपासाशोकमोह जरामरण
सहितः जायतेस्ति वर्धते विपरिणम
ते अपक्षीयते विनश्यतिइतिषड्
विकारसहितः सर्वदयस्थितंचैतन्य

नेपरत्वाचार्थः अथवानयटदसलक्ष्मा
व थैकख्याते पतत्पथकचैतन्यमेवम
१२ नेत्तानानेंतानेंदाह्रिनीयैचैतन्येश्र
ततेदेवाह समंत्तानमनेंतश्रले॰
तिरक्रति सनमिमेकंब्रह्मश्राने॰

दक्षिणेत्येवं पुत्रैषणा लोकैषणा त्रयस
हितः भूतभविष्यत्वर्तमानकाल
त्रयसहितः ब्रह्म किमेतावत्ति ब्रा
ह्मणानित्यं एकमेवेति स्वप्रकाशः स
हस्ररश्मिसमप्रभाभूतं विज्ञानघनं

देन त्वमिस्वरूपमुच्यते असिप
व देनाखंडमुच्यते ब्रह्मपदेनपरि
१८ पूर्णमुच्यते एवमेवाद्वितीयंचैत
न्य ब्रह्मतत्वमसिब्रह्माहमस्मि इ
तिज्ञानात्प्रवृत्तः सत्कृत्यकृत्योभवे

ते ब्रह्मैव सन्ब्रह्माप्येति विमुक्तो
श्च विमुच्यते इत्यादिश्रुतेरेवं स
ति स्व यावत्तु वपुः स जीवन्मुक्तः
प्रारब्धकर्मजनितफलावधि
लोकानुग्रहकुर्वन्नेवावतिष्ठ

ते नानाविमर्पसर्पोस्य यथार्क
व पंनुसुवर्ति विध्वस्ताखिलमोहा
१९ यमोहकार्यंतयात्मवित्. विमुः
क्तापिनवत्सर्पः स्वस्वरूपमनुव
ति स्वरूपानोनुभूत्यादिपाद्योभ्यू

नभवन्येव ॥ ग्रनन्तदेहोत्राद्यायणान्नु
चेन ॥ नहिचांडालपर्यंतमनुष्याणां
देहस्यजरामरणधर्मेटपीनानस्मा
द्देहोग्राह्याणांनभवंत्येवपुनर्देहोत्त्वा
ह्मणत्वनिचेन ॥ नहिपित्रस्मारपा
दीनदेहस्यानुत्राह्मणांग्वसहस्याद्दि

ध:संभवेत् ॥ तस्माद्देशेवामलोमान्
वे॰ भवेमेव ॥ यत्रयत्रजातानिब्राह्मणाऽइति
२ चेत ॥ तर्हियत्रजातान्यासमस्ववासम
हीस्वरचेयावहवःसंतीति ॥ अपि॰
शृगोरस्यांकौशिकःकृपालु ॥
शवालपकलशाजात ॥ इतिश्रूयते

वेतेषां सान्याविनापिसम्यक्तानुवि
शेषात् ब्राह्मण्यमतुलमश्नुयते
गौतमः शपृष्ठे वाल्मीकिः वा
ल्मीकं व्यासः कैवर्तकन्यायां वसि
ष्ठ उर्वश्यां जातः विश्वामित्रः क्षत्रि

यायाम् तस्मान्नान्याब्राह्मणोन-
ब॰ भवत्येव वर्णेइतिचेन्न ब्राह्मणः
३ श्वेतवर्णः क्षत्रियोरक्तवर्णः वै
श्यः पीतवर्णः शूद्रःकृष्णवर्ण
इतिवचनात्सर्वेषा मेवब्राह्मण

त्रिविताकारस्य सूत्रनोभयपक्षवि
हीनवलक्षानेमोदः केचिद्वदंति
केचिदेकंकेपिकसिद्धांतकथितत्र
त्रिविधानंमोदः केचिद्यापक
सकलानामपाह्यार्थनिर्दिष्टावा

एकरणेमोहः किंचिन्मनोबोका
वे. विकल्पविक्षेटलहणेमोहः इः
८ न्द्रिकेचिन्मनः पवनध्येयध्यान
धारणेमोहः केचित्तद्रूपाहंप्रपे
ज्ञानभावोमोहइतिकेचिन्मतः

वाक्यविचारणेमोदः केचिन्मया॰
मेसमस्याटनस्तनक्रीडलीला॰
विलासविभ्रमानंदमयोमोदः
केचिट्ट्लिनाक्लिडन्नुभयत्रानच्छे
दोमोदः केचिन्मोहः भावस्मर

स्वेमोक्षः केचित्स्वात्मानंदबोध
वे. १४ मयोमोक्षः केचिज्ज्ञाताद्ध्यापन.
भस्मधूलनमौनांगीकाराद्देवमो
क्षः केचिज्ज्ञानातीर्थयात्राजप.
हवनव्रतैरेवमोक्षः इतिके.वि.

स्यात्तत्वंज्ञानमनात्यहिंसाविशेषेणतथा
त्नाभ्याससावेदमोक्षः एतेषांसंक
ल्पविकल्पानुसारदर्पणेनभेदाःब
हवः संतिनहिनभवतिमोक्षपदं॥
सर्वेषामितिचिंतयेमहावाक्यवि

वरेनोक्तः समहित्याहिदूयोयेषु
वे. येवतत्त्व प्राहुःसर्वलेवाच्यपतिन्वन्
१ मुद्दलदन्कृतसंगीहृःस्यपजीवपृ
मेघवर्षयोर्वेतमानपववमोदः सकृद्या
घ्यामहद्दाकाशेषवटपटोपाधि

वृषोटपेनाढ्यैरपिब्राह्मणैर्हतो
स्ति धनसुवर्णादिसंब्राह्मणेभ्यनि:
चैते नहिंत्वोत्रियैवेपपहूद्राटयो
पि पटपटार्थवाक्यप्रमाणावि
ज्ञानवहव:संति तस्मान्यादितः

व ब्राह्मणोनभवन्त्येवअन्यत्रधर्मात्ब्रा
८ ह्मणाइतिचेन्न नहिंक्षत्रियवैश्यशू
द्रादयोऽद्याप्येतेधर्मकारिणोव
ह्वःसन्ति तस्माद्धर्मोब्राह्मणोन
भवन्त्येव अन्यत्रधार्मिकोब्राह्मणः

इतिचेत नहिद्वित्रिपंचैषपभूतादयो
पिकस्मात्तान क्रमेइतिचेत ब्राह्म
णः श्वेतकर्मा प्रानेवर्णालिजीवती
द्वित्रिपस्तटधें वैपपस्तटधें पूरू
स्तटधें मितितिद्यमाभावात तस्मा

द्वाद्याप्येवकर्मोपिनहेतुःयानदानयो
३· दानहिरण्यदानमहिषीदानदाना
५ नेवहवःसंति तस्माद्दामिकोद्धा·
ह्मणेनभवत्येव किंनुकरनला·
मलकृमिवपपुण्यदेवोदानकृता·

र्थैः तथा कामरागादिषाटिवर्हितः
प्रमटमाटिसंतोषमानमात्सर्यक्लेश
संमोहादिदृष्टार्थनिर्हतः सएवब्रा
ह्मणउच्यते तथाहिजन्मनाजाय
तेशूद्रः संस्काराद्विजउच्यते वेदा

ष्यासानभवेद्धिशोब्रसनानानित्राल
व- ल: श्रनणवज्रसविदेवब्राह्मणेना
८ स्पतिनिश्चय: कर्मायोगीचविः
हेमयंत्रनवालयंस्तवालयं सन्येवे
कृ.टकैलासंज्ञीनाद्भिर्भैरवास्तथा ।

चिद्रूपंचैतन्यंपतन्मायायास्वरूप
के मायापरंभैवब्रह्मननपरंब्रह्मके
वले १ योगीटहाभिमानेवभा
गीकर्माणिननपरः ज्ञानीमोहा-
भिमानेवननवत्सानाभिमानिता ॥

वृ· किंकरोमिक्वगच्छामिकिंगृह्णा-
मित्यजामिकिं. आत्मनापूरितंस-
२ र्वंमहाकल्पांबुनायथा केचिद्व
दंतिसावयववस्तुज्ञानंमोक्षः के
चिद्वदंति साकारस्यविनाशो-

प्रियवे नस्थ्रुथंसेसकहरा काश्रो
मिटनयाजीवपरमेष्ठीयेरैवंकस०
कपवमोव्रः मिटे नयाहिवेटानाव
ङुनककेशामनिघ्रला: परमायया
मटककेमकाटाक्रलाहूनपियाडैनो।

वे. नैवेद्यषिकः ग्रस्थमेटरलाविवाटके
११ लद्दालेननवनेवेविनामस्यात् मिट
मनेस्वभासकमलचेयधीरःपरंसं ग्रयेत
मनासीयसननववाटपटवोमयाटका
राहूस्माः सेख्यावेलववेधिकाविधि

सूत्रसार्थकः समस्तसूरिभिर्भाव
द्भिः प्रक्रियां वितनुतां वितताम् इति
श्रीवज्रसूचि उपनिषत्समाप्तं

ॐ